

L L U M E T S

El nostre sector és extens i muntanyós. És un paisatge cru, agre. Tot és pedra i aigua. Vessants de pedruscalls i d'arbres regats pels corrents desiguals. Muntanyes altíssimes, punyegudes, sense herba, sense terra, només de pedra fàcil a les relliscades, semblant ganivets oberts per a tallar els vents i les pluges. Horitzons allargassats, trencats per siluetes de noves muntanyes pelades. Rieres per tots costats, limitadores de camins. Rieres que et separen dels enemics i rieres que et separen dels amics. Muntanyes, illots deserts que retronen de foc i sorolls

de metralla. L'aire hi xiula salvatge, empujant ramats de coloms sense amo que nien en els forats que el vent hi ha deixat. Capvespres policromats, llunes pàl·lides i clares, depertars ràpids i transparents.

Unes barraques estretes fetes de troncs i palla, foradades per tots costats, plenes de fum i de petites penjarrelles de records, carregades de fred i d'aires impertinents. Imatges palpables de la incomoditat. Són les nostres vivendes. Les refem cada matí de pluja, les retoquem cada hora després del vent. Hi dormim quatre, no hi cap res més. Hi dormim arrapats pel fred i pel perill de cada hora. Hi dormim els records i hi bastim les esperances. Els records del que no podem desfer i l'esperança de la nostra vida insegura.

Al mig de tots penja una bota ratada pels animalons indefensos que a les nits foraden les nostres robes o ens mosseguen els papers de la correspondència. Una bota és un consol magre per a la nostra solitud inquieta.

Un llumet d'oli, un pot foradat i un tros de beta d'espardenya, fan intermitències de clarors. Amb els ulls mig aclucats mirem el va i el ve del vent que es projecta amb ombres clares o fosques per les parets. Les ventades fortes ens deixen a les fosques i la recerca d'un altre llum es fa interminable.

No llegim. No pensem, els pensaments fan nosa en aquella posició insegura. Només esperem amb el cervell carregat d'il·lusions. Esperem l'hora de la carta, l'hora del final de la gran tragèdia.

Es una nit fosca com no estem acostumat a Catalunya. La quietud es difon amb les ombres. Som quatre ajeputs esperant el son que no ve. Estic

li costava d'entendre; tots tenien ganes de riure i de plorar. Ah! ja me'n recordaré d'aquesta darrera classe...

De sobte el rellotge de l'església tocà migdia, després l'Angelus. Al ma-

amb el capità, el comissari i un sergent. Dormim sempre junts La palla ens rasca la pell. Fumem. El fum es dilueix. Espargim pensaments Matem hores. La quietud. Mirem, sense aconseguir-ho, de treure la monotonia de l'ambient. Els passos acompassats de la guarda, algun tret escadusser que

precisa el mòbil del llumet. Cridem la gent de la posició. Els comptem i no falta ningú.

El capità ordena que uns quants s'escampin de dos en dos per voltar la muntanya i fer un cercle per apressar l'intrús. El capità vol que jo vagi amb ell. S'ha donat una consigna especial.

forada els sostres de les habitacions fràgils, algun cant estrident d'un aprenent de tenor, o una cançó melòdica d'amor. Sempre esperem. I sense cap paraula deixem que el ble del llum faci els últims badalls. L'oli va escàs.

Se sent soroll. Un company de transmissions entra apressat per parlar amb el capità. Es veu un llumet que oscil·la, s'encén i s'apaga amb intermitències desiguals. Fa lleteres. No es llegeix el que diu. És un espia? Sembla que faci: SOS, SOS, desesperat. Parla amb clau. El llumet continua foradant la foscor opaca, fantasmal de la muntanya.

Ens hem posat drets. Sentim la proximitat d'una aventura. Els nervis ens demanen emocions. Hem agafat les armes.

Comprovem. Es localitza, però no es

teix temps, les trompetes dels Prussians que tornaven de l'exercici esclataren sota les nostres finestres. M. Hamel s'alçà, tot pàl·lid, de la seva càtedra. Mai no m'havia semblat tan gran.

«Amics meus, va dir, amics meus, jo... jo...»

Les ordres són d'estrenger el cercle i capturar, i si no és possible fer foc sense pietat. En la guerra no n'hi pot haver.

Ens endinzem en la nit. Caminem amb cautela per a no fer soroll. Ara el llumet s'ha apagat. El capità que vol aventura mastega un reneoc. Em dona ordres i marxa a comunicar a totes les posicions per què estiguin a l'aguait. Si es torna a veure he de fer foc; si no es torna a veure he d'esperar uns deu minuts i cridar a ple pulmó la consigna per a fer retirar tota la gent. Resto sol. Estic corprès. Fa pocs dies que he arribat a les trinxeres. I aquella quietud, aquella soledat, aquella foscor, aquelles estrelles tan lluentes. En tot s'hi veuen ombres més fosques que fan moviments com si caminessin. Poso bala a la recambra de la pis-

Però alguna cosa l'ofegava. No va poder acabar la frase.

Llavors es girà vers la pissarra, agafà un tros de guix, i, recolzant-se amb totes les seves forces, va escriure tan gros com pogué:

«VISCA FRANÇA!»

tola i del fusell. Tota precaució em sembla poca. El riu de la vall fa massa remor. Espero. Els nervis em piquen els ossos i la pell com si volguessin saltar. Em sembla que he vist una ombra que ve cautelosament cap a mi. Com si sentís passos. El gos de la posició crida amb uns udols estridents, desesperats.

El llumet ha caminat a prop de la carena de la muntanya i s'ha fos. Els deu minuts reglamentaris no passen. No respiro. Estic impacient. Ha passat el temps. Un minut en sembla deu.

Ja és hora. Crido? Vull fer-ho però

el crit se'm fon a la boca. Estic emocionat. Una estrella brilla més que les altres, em sembla que es burla de la meua torbació. He de cridar i em sap greu trencar aquella calma. Tinc els peus freds. Una força em reté.

No voldria semblar ridícul. Les emocions cal guardar-les. Crido. La veu ressona i torna sola sense cap contesta. Torno a cridar més fort. Els companys obeeixen la meua ordre. Els espero. Ens reunim amb comentaris: Un ha caigut, l'altre ha passat a frec del llum, l'altre ha estat temptat de tirar-li.

Uns trets secs ens fan callar. Què haurà passat? El capità ens ve a cercar. Uns gemecs ens compten els passos. Hi ha un home ferit amb un llumet encès a les mans. Ha rodolat costa avall amb xiscles frenètics. Correm i les relliscades ens llencen a velocitats perilloses. Sentim un plor i veiem una desferra d'home. Viu encara. No té tant de mal com semblava. El portem al metge.

L'interroguem, què feia? Havia tingut necessitat de viure la nit, havia fugit de la posició i s'havia perdut. Amb el llum ens cridava, sense saber els senyals convencionals. Plorava i estava content d'haver-nos trobat amb vida.

Ara tots riem. Ens n'anem a les nostres cabanetes amb una mica més de felicitat. Aquesta nit no ha estat com les altres. Ens tirem a la palla, sentim una mica més de fred. Però el son, avui, ve tot seguit.

MANUEL CRUELLES

Després restà allà, el cap recolzat a la paret, i sense parlar, amb la mà ens féu senyal:

«S'ha acabat... aneu-vos-en.»

ALFONS DAUDET